

De mus is een van de bekendste inheemse vogelsoorten. De huismus is sinds de tweede helft van de jaren negentig in de steden met 50 tot 80% afgenomen en staat sinds 5 november 2004 op de Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. In 2001 telden het Natuur- en Milieuteam samen met de Vereniging voor veldbiologie het aantal mussen in Amsterdam. In Oud-Zuid werden er 752 gemeld.

In de nieuwe Nota Dierenwelzijn van het stadsdeel staat een paragraaf over de mus. Het stadsdeel zoekt de oplossing in het creëren van rommelige plekken om de leefsituatie voor dieren te bevorderen, bijvoorbeeld door de aanleg van takkenrillen. Maar wat kun je nu eigenlijk zelf doen om te zorgen dat de mus weer deel van ons straatbeeld wordt?

In Nederland komen twee verschillende soorten mussen voor: de Huismus en de Ringmus. Elk van deze soorten kan in de stad voorkomen maar zoals de naam al verradt komt de huismus verreweg het meeste voor in de stad.

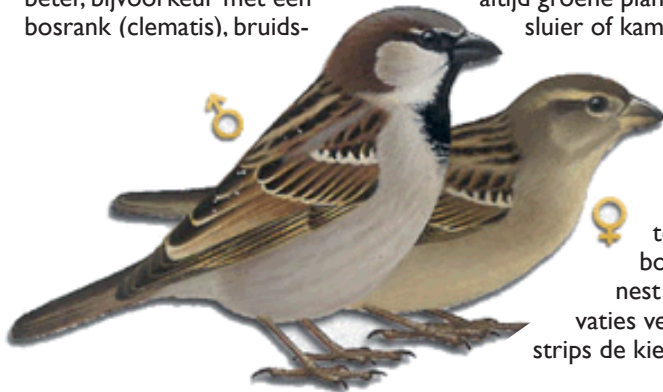
Oorspronkelijk broedde de Huismus in bomen, maar ondertussen heeft ze zich aangepast en is ze een echte stadsbewoner geworden, met een voorliefde voor holten onder dakgoten en dakpannen. Verlaten panden, muurnissen en dichte, in de winter groenblijvende klimplanten kunnen ook als broedkamer volstaan. De Huismus komt in Nederland voor als standvogel.

Hoe ziet de leefomgeving van de Huismus er uit?

Zoals bij alle vogelsoorten zijn in de directe omgeving (ongeveer 500 meter) van de huismus drie aspecten van belang: voedsel, veiligheid en nestgelegenheid. Als deze drie zaken in orde zijn kan de soort er voorkomen. Vanzelfsprekend heeft elke soort, zo ook de huismus, zijn eigen specifieke wensen. Zo is het essentieel dat er in de buurt van het nest veel bladluizen voorkomen.

Bladluizen zijn de belangrijkste voeding voor de jongen in de eerste twee weken van hun leven, de nestfase. Bij een tekort aan bladluizen en andere langzame kleine insecten neemt het broedsucces van de huismus af. Het stedelijk groen is tegenwoordig vaak afwezig en indien wel aanwezig van dergelijk kunstmatige hoge kwaliteit dat bladluizen ontbreken. Vaak gaat het om uitheemse plantensoorten, waar inheemse insecten niet op kunnen leven. In de rest van hun leven zijn huismussen weinig kieskeurig als het om eten gaat. Bij voorkeur zitten ze op plaatsen waar een constant voedselaanbod is. Kinderboerderijen en dierentuinen zijn de laatste bolwerken van huismussen in het stedelijk gebied.

Takkenrillen kunnen wel voorzien in dekking voor mussen, een tweede essentieel onderdeel van het huismussen habitat. Maar een stekelige struik, begroeide gevel of -schutting is beter, bij voorkeur met een altijd groene plant zoals klimop. Ook een dichte bosrank (clematis), bruidsluier of kamperfoelie volstaat.

Huismussen zijn bijzonder vindingrijk als het gaat om vinden van een nestplaats. Ze telen in holtes bij voorkeur huizen, maar ook wel in nesten en bij hoge uitzondering bouwen ze zelf een bolvormig nest in een dichte struik. Bij renovaties verdwijnen door vogelwerende strips de kieren onder dakpannen en dak-

goten die favoriet zijn voor nesten. Ook bij veel nieuwbouwpanden zijn die niet aanwezig. Huismussen zijn niet alleen standvogel, maar eenmaal gesetteld zeer honkvast. Gedurende het hele leven beweegt de huismus zich binnen een gebied van een paar honderd meter en in het broedseizoen nog veel minder dan dat. Nest, voedsel en veiligheid moeten binnen een straal van enkele meters bij elkaar liggen. Daarbij komt dat huismussen altijd in kleine kolonies nestelen die onderling wel met elkaar uitwisselen, hierbij gaat het voornamelijk om jonge vogels. Gezien de geringe afstand die mussen afleggen, mogen de kolonies niet te ver uit elkaar liggen. Dan ontstaan geïsoleerde populaties als een soort eilandjes. Kolonies met minder dan 10 paar hebben over het algemeen een te gering broedsucces om te zorgen voor voldoende aanwas en sterven langzaam uit. Kolonies met meer dan 25 paar zijn in de regel wel zelf ondersteunend en van hieruit vindt uitwisseling plaats met de kleinere kolonies in de omgeving.

Dit is ogenschouwend komt het er voor Amsterdam Oud-Zuid dus op neer om eerst de laatste huismussenbolwerken te lokaliseren. Om de mussen terug de woonwijken in te lokken zal met een onderlinge afstand van 200 [hooguit 500] meter aan de hierboven beschreven voorwaarden moeten worden voldaan. Al deze voorzieningen zijn eenvoudig te treffen, maar daarmee is de huismus nog niet terug!

Hoe kunnen wij de mus terug de stad in krijgen?

Broedplaatsen en kolonies aanmelden bij het Natuur- en Milieuteam de Pijp. Er kan dan gekeken worden naar hoe deze kolonie leeft. En of de kolonie geholpen kan worden met uitbreiden.

De nesten zijn het hele jaar beschermd. Dit houdt in dat er geen versturende werkzaamheden of activiteiten mogen plaatsvinden (bijv. snoeien of kappen) in de directe omgeving van het nest. Als dat wel gebeurt kunt u dit bij ons of bij de Algemene Inspectie Dienst (AID, tel. 030 – 669 26 69) melden. De kap of snoei kan dan stopgezet worden.

Nestkasten ophangen, deze kunt u zelf timmeren. Bouwtekeningen zijn af te halen bij het Wijkcentrum, het Groen Gemaal, het gemaal-gebouwje in het Sarphatipark, of op de website van het Natuur en milieuteam. Nestkasten moeten in de schaduw opgehangen worden en de ingang gericht op het noord-oosten. Bij tuincentra, dierenwinkels of de vogelbescherming zijn kasten kant-en-klaar te koop.

Wat kunnen we verder doen?

- Meerdere inheemse planten op het balkon of in de tuin zetten. Deze zijn bladluis gevoelig en dus heel belangrijk voor de omgeving van de mus. Op het Groen Gemaal zijn een aantal musvriendelijke planten te verkrijgen en kunt u advies krijgen.
- Het hele jaar door voeren. Hoewel dit voor de meeste vogels niet nodig is, omdat ze 's zomers zelf wel aan hun kostje kunnen komen, is gebleken dat de huismus standvastiger is als er elke dag op dezelfde tijden voldoende voedsel aanwezig is. Geschikt voer: strooizaad, onkruidzaden, rauwe rijst, bruin brood, trosgierst, zomer bollen.
- Meedoen aan inventarisaties. Ze zijn belangrijk om een duidelijk beeld te krijgen van de huidige populatie en met de verkregen informatie kunnen we nieuwe projecten starten of de oude aanpassen.
- Aanmelden als vrijwilliger bij het Natuur- en Milieuteam. Samen met andere bewoners gaan we aan de slag om die mus terug te krijgen in ons stadsdeel.

Voor meer informatie betreffende de mus en de activiteiten in Amsterdam Oud-Zuid kunt

u altijd contact opnemen met het natuur- en milieuteam de Pijp. Donderdagmiddag van 14.00 tot 18.00 is er een inloopspreekuur op het wijkcentrum.

Natuur- en milieuteam De Pijp
onderdeel van Wijkcentrum Ceintuur
Gerard Doustraat 133
1073 VT Amsterdam
Telefoon 020-400 45 03
nmt@wijkcentrumceintuur.nl
www.wijkcentrumceintuur.nl

Een van de activiteiten:
voederkorfjes vlechten van wilgentenen

De Mus

Tjielp tjielp – tjielp tjielp tjielp
tjielp tjielp tjielp – tjielp tjielp
tjielp tjielp tjielp tjielp tjielp tjielp
tjielp tjielp tjielp

Jan Hanlo

